Pris: 30 kr.

Foreningen Danmark-Letland

Nr. 4 Dec 2025 33. årgang ISSN 1901-5720

Indhold

Møde på Letlands Ambassade	3
Mindeord for Kirsten Gjaldbæk	7
Lettisk musik –	10
Forfatter Fricis Barda	17
Lidija Dombrovska Larsen,	23
Demonstrationer i Riga	25
Kongeligt besøg i Letland	26
Letlands nationaldag 18. nov.	30
Nyheder fra LIAA	31
Bestyrelsen	44
Foreningen....	45
Nyttige adresser	46
Kalender for 2026	47

Kong Frederik hilser på danskeren Esben Kalhøj bosat i Riga

Er der indstik i dit blad? Så har du måske glemt at betale kontingent for 2025. Se side29

Forsiden: Kong Frederik og Dronning Mary med Daiga Mieriņa, Forkvinde for Saeima, Letlands parlament

Deadline for indlæg til næste blad er 1. Marts 2026

Møde på Letlands Ambassade

mandag den 3. november 2025

Af Holger Pyndt

Ambassadør Inga Skujina bød velkommen til delegationen fra Foreningen Danmark-Letland, og lige som sidste år blev mødet startet med musik af to unge lettiske musikere Marts Dreļs og Inga Vamze, som studerer i København. Inga Vamze kommer fra den vestlige del af Letland, mens Marts Dreļs kommer fra den østlige del. I år præsenterede de unge musikere moderne jazz komponeret af lettiske musikere, suppleret med en melodi og sang om at plante et træ komponeret af Mats Drels.

Efter musikken orienterede ambassadøren og anden sekretær Janis Kalva om besøget i Letland af Kong Frederik og Dronning Mary. Det var det første royale visit til Letland fra

dansk side siden 1992. Kongeparret blev præsenteret for et pakket program over to dage med hovedvægten lagt på sikkerhed og forsvar. Kongeparret var bl.a. ledsaget af forsvarsministeren, erhvervsministeren og forskningsministeren.

På forsvarsområdet blev der underskrevet en samarbejdsaftale om udvikling af droner og styrkelse af forsvarsevnerne. Mht. støtten til Ukraine ligger Danmark og Letland på linje, og der vil blive støttet opførelsen af ukrainske fabrikker i begge lande, som skal fremstille udstyr til forsvar af Ukraine.

På forskningsområdet blev der aftalt et samarbejde mellem Niels Bohr Instituttet og Det Tekniske Universitet i Letland, som indebærer udveksling af studerende og fælles projekter om kvantum-teknologi, hvor EU kan støtte med forskningsmidler. Letland har store ambitioner inden for brug af AI (Kunstig Intelligens)

Kongeparret besøgte også Camp Valdemar, hvor de danske tropper opholder sig, et gymnasium hvor der blev underholdt med traditionel dans og det basale selvforsvar, som lettiske skolebørn lærer.

Der blev også tid til at besøge Museet for Letlands Besættelse samt Det Nationale Museum for Kunst.

Ambassadøren understregede, at Letland har brugt mange kræfter på at styrke relationerne til USA bl.a. for at udbygge samarbejdet om udvikling af forskellige chips og halvledere.

Letland deltog for første gang i eventet "Three Days of Design". Det var udbytterigt, og ambassaden vil arbejde for, at Letland kan blive en mere fast partner i eventet.

Der er valg til Saeimaen i 2026, lige som der er folketingsvalg i Danmark. Valgdatoen ligger fast i Letland: Den første søndag i oktober hvert fjerde år. Afholdelse af nationale valg skaber naturligvis røre i den politiske verden i Letland, men forsvarsevnen vil være intakt!

Ambassadøren skal inden for kort tid på besøg i Grønland. Da ambassadøren ankom til Danmark i 2022 var relationerne

mellem Grønland, Færøerne og Letland spagfærdige. I dag er de noget mere udviklede, og der spores stor interesse for samarbejdet fra alle sider. Både Grønland og Færøerne skal jo kunne forsvare sig imod cyber-angreb mm., og det kan Letland hjælpe til med.

Letland indtræder snart i FNs Sikkerhedsråd. Her kan landet lære af de danske erfaringer, lige som det lettiske politi også kan lære af de erfaringer, det danske politi har haft gennem halvåret med formandskabet i EU.

Under spørgerunden blev der spurgt til protesterne imod Saeimaens beslutning om at trække Letland ud af den Europæiske Konvention om at Forhindre Vold mod Kvinder. Det tog lang tid for Letland at godkende konventionen, hvilket første skete i 2023. At Letland skulle trække sig ud allerede i 2025 virker mærkeligt, men det kan skyldes, at nogle har fokuseret mere på konventionens tekst om køn end teksten om vold mod kvinder.

Den lettiske præsident skal underskrive alle beslutninger i Saeima før de træder i kraft, og det har han nægtet at gøre i forhold til udtræden af konventionen. I stedet har han anbefalet, at den nyvalgte Saeima skal behandle sagen igen.

Protesterne fortsætter både i Letland og USA. I USA vil den lettiske diaspora protestere i relation til FN.

Der blev også afviklet en lang diskussion om krigen i Ukraine. Mht. russere som bor i Letland er der nogle få højlydte tilhængere af Putin, men de fleste "kryber ned under tæppet" og er tavse. Befolkningen i Letland er splittet – de fleste vil ikke have noget med russerne at gøre.

Efter oplæg og diskussionen blev der inviteret på lækkert smørrebrød og kager med kaffe og balsam.

Ambassadør Inga Skujina holder tale. *Fotos Jørgen Lauterbach*

Mindeord for Kirsten Gjaldbæk

Vores tidligere mangeårige formand for Foreningen Danmark-Letland Kirsten Gjaldbæk er død den 18. november 2025 på Letlands nationaldag.

Kirstens arbejde for foreningen har været u-trætteligt, og hun var i 25 år formand for foreningen.

Kirsten var et menneske som forstod betydningen af frivilligt arbejde, allerede som helt ung arbejdede hun frivilligt som FDF-er sammen med sin mand. Senere blev det til frivilligt arbejde i Foreningen Danmark -Letland.

Kirsten har lagt utrolig mange timer i frivilligt arbejde. Hun var et menneske som engagerede sig, og hun var flittig og kunne være skarp, hvis noget ikke var korrekt eller var uretfærdigt.

Hun var ved sin død stadig medlem af bestyrelsen og vores medlemsmøder blev afholdt i hendes hus på Kongstedvej, hvor hun boede i mange år. Kirsten kunne lide at lave mad, og vi nød den dejlige varme aftensmad, når vi kom til møderne. Som Kirsten sagde, "man taler så godt sammen over noget mad."

Kirsten var født i Vendsyssel og har fortalt, at hun som barn blev syg af leddegigt og lå meget i sengen. Derfor fik hun lov til at læse og få realeksamen og senere blev hun lærer og underviste bl.a. på VUC. på Frederiksberg.

Kirsten var med i flere bestyrelser bl.a. i Foreningen Norden København, hvor hun samarbejdede med formanden gennem mange år. Hun sad også i bestyrelsen for Østersø NGO-

netværket og havde herigennem flere gode kontakter, som vi som forening kunne trække på. Kirsten var en god strateg i foreningsarbejdet. Hun har gennem alle årene som formand haft et godt samarbejde med de mange lettiske ambassadører, og fik for nogle år siden overrakt diplom for sit arbejde.

Men den mest interessante periode i hendes liv, var nok i 1990erne, hvor muren var faldet og Letland blevet frit. Da rejste Kirsten i en lang årrække til byen Riga og underviste tysk-lærere i pædagogik. Hun så hvordan folk havde levet under sovjetregimet og kunne tale med lærerne på tysk, som fortalte hvordan de havde oplevet styret i Sovjettiden. Derigennem fik hun mange gode venner, som fortsatte med at besøge hende i Danmark. Hun åbnede sine døre, og de kunne altid finde en seng hos hende.

Kirsten havde generelt blik for andre og har blandt andet støttet en jugoslavisk nabofamilie på vejen gennem mange år, og som vi forstod det nu, kom de og hjalp Kirsten, da hun som ældre fik brug for lidt hjælp.

Kirsten efterlader sig to børn, en søn i Tyskland og en datter i København og 4 børnebørn.

Med Kirsten har vi sagt farvel til et menneske, som hører til den gruppe af frivillige mennesker, som er med til at løfte Danmark og som vi aldrig må glemme at takke. Tak for dit store arbejde Kirsten!

På bestyrelsens vegne

Formand Holger Pyndt

Kirsten Gjaldbæk blev bisat fra Vartov Kirken med mange blomster og buketter fra blandt andet nogle af de foreninger hun havde været i bestyrelsen i gennem mange år. Den lettiske Ambassadør Inga Skujina deltog også i højtideligheden og kom med en buket med et flot lettisk fanebånd.

Alle blev derefter inviteret til kaffe og hjemmebag hos Kirstens datter, som boede et par gader væk fra kirken.

Kirsten sammen med gode venner fra Østersø-Ngo-Netværket, Russisk Forening, Den Lettiske Ambassadør og Foreningen Norden København
Foto Hasse Ferrold

Kirsten blandt sine mange elskede bøger,
Til lettisk vanteudstilling sammen med Lis.
På ambassade besøg,
Til generalforsamling i Foreningen Dan-Let

Lettisk musik –

På opdagelse i den Lettiske Kulturkanon

Af Michael Schäfer

Vi lever i en verden hvor klassisk musik er til rådighed overalt og altid. Vi bruger playlister som bekræfter vores en gang valgte musikalske præferencer i en uendelighed. Vi er fanget i en musikalsk boble. Det kræver en indsats at åbne ørerne for noget nyt. Er det umagen værd? Det er det bestemt! Med en serie af artikler vil jeg slå et slag for at åbne ørene for lettisk musik.

Hvordan nærmer man sig den klassiske musik fra Letland? Vi hører den kun sjældent i dansk radio, og orkestrene spiller den ikke i Danmark. En tilgang kunne være at begynde med den Lettiske Kulturkanon[1].

Ligesom i Danmark samler den lettiske kanon blivende værdier indenfor arkitektur, maleri, natur, teater, folklore, litteratur, film og musik. I kategorien musik finder vi 12 komponister, 11 mænd og en kvinde: Lūcija Garūta (1902-1977). Fem af disse komponister er repræsenteret med korværker. Det overrasker ikke, når vi tænker på sangens betydning for Letland. Det var jo den syngende revolution, der førte til uafhængigheden fra Sovjetunionen i 1991. Alligevel, at bruge kormusik som tilgang til lettisk musik ville fejle. Vi kan ikke leve os ind i sangens betydning, ligeså lidt som letter vil kunne opleve "I Danmark er jeg født" til fulde. Det samme gælder opera, som alene på grund af sproget er svært tilgængelig.

Så er der fem orkesterværker tilbage på kanonens liste. Det ældste af Johann Gottfried Müthel (1728-1788) er ikke ægte lettisk, idet Müthel voksede op i Mölln i Tyskland.

Komponist Emīls Dārziņš hvis 150-års fødselsdag fejres i år

Men derefter bliver det interessant: den kun 7 minutter korte "Valse Mélancolique" (1904) af **Emīls Dārziņš** (1875-1910) er et ægte nationalromantisk highlight og det mest populære værk i Letland. Det undrer ikke, at stykket findes for mange forskellige besætninger (orgel, strygekvartet, kammerorkester, osv.) og er blevet genfortolket af mange komponister[2]. Måske er du heldig og finder en 5 Euro mønt med hyldest til Valse Mélancolique i Letland[3].

Jānis Ivanovs (1906-1983) med sine 20 (plus en ufuldendt) symfonier (fra 1933 til 1983) er den næste på listen. Ivanovs oplevede de brølende tyvere og tog denne periodes nye udtryk til sig. Det nationalromantiske fundament blev ikke glemt men blev nu gjort usentimentalt, klart i udtrykket, positivt og

udadvendt. Mange af hans imponerende værker blev forbudt under Sovjetunionens åg, naturligvis også symfoni nr. 4 fra 1941, som beskriver civilisationens undergang. Skæbnens ironi vil, at netop Moskvas symfoniorkester har indspillet mange af Ivanovs symfonier hos musikforlaget Naxos.

Komponist Jānis Ivanovs
Kilde: Lettisk Kulturkanon

Næst på listen finder vi en levende komponist, **Imants Kalninš** (f. 1941) med hans "Symfoni nr. 4" (1969) som er en sand naturkraft. Letterne beskriver den med ordene "en uge med intet andet end regn". Men alle i Letland ved, at regnen skal ligestilles med den sovjetiske besættelses tristhed. Vi andre, som ikke kender symfoniens historiske baggrund, hører noget der nærmest ligner rockmusik. Ideen til værket blev fostret efter en samtale med komponisten Arvo Pärt. Han anbefalede Kalninš "at skrive det vildeste du kan kom i tanke om"[4]. Pärt havde nok sit "Credo" fra året før (1968) i tankerne, som kun nåede uropførelsen inden det blev forbudt. Men sikke en uropførelse det var! Alene titlen på værket havde lokket et stort publikum i salen, som straks fattede credoets enestående værdi. Alle rejste sig, og siden da har værket den samme betydning for Estland som Jean Sibelius "Finlandia" (1900) for Finland.

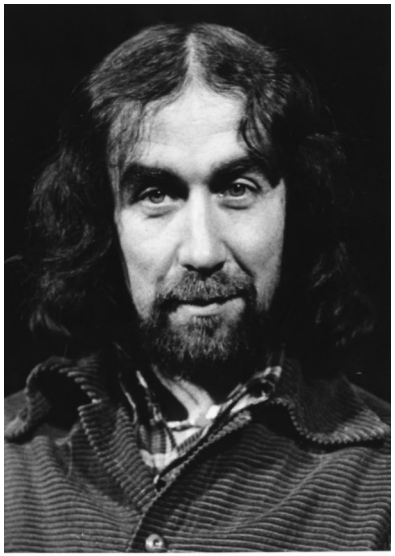

Komponist Imants Kalninš i 1970-erne.

Kilde: Lettisk Kulturkanon

Den sidste på kulturkanonens liste er **Pēteris Vasks** (f. 1946) med "Musica Dolorosa" fra 1983. Vasks er Letlands mest kendte komponist, og der går ikke en dag uden at hans værker bliver spillet verden over. Du har muligvis hørt hans musik på DR eller allerede i 2005, da Dansk Danseteater vandt en Reumert for forestillingen "Kridt" til hans "Musica Adventus".

Kulturkanonens værk "Musica Dolorosa" er Vasks mest personlige værk skrevet til minde om hans søster Marta, men alle i Letland forstod, at det favner langt bredere: fortvivlelse over undertrykkelsen, håbløshed og indestængt vrede. Alle følelser kan tydeligt høres, især skriget ved stykkets ende. "Musica Dolorosa" er i én sats, dog bryder musikken fuldstændigt sammen og dirigenten giver op midt i stykket. I anden halvdel skinner enkelte lyspunkter igennem mørket, men det bliver aldrig rigtig lyst. Danske Claus Efland siger: "Sandelig har jeg aldrig før dirigeret et stykke, som er så intensivt, hvor hver enkelt tone kræver så mange emotioner og så megen dedikation af musikerne."[5] Ja, her har vi med en ægte døråbner til lettisk musik at gøre.

Komponist Pēteris Vasks

Kilde: Lettisk Kulturkanon

Er den Lettiske Kulturkanon en brugbar tilgang til at åbne ørerne for lettisk musik? Ja, de fire orkesterværker er absolut repræsentative for lettisk musik og er let tilgængelige på CD og på

streaming-platformene. Men fire værker er ikke nok til at komme ind til kernen af lettisk musik. Der mangler (kammermusikalske) værker skrevet efter 1983, året hvor "Musica Dolorosa" blev til. Der mangler et eksempel på nyere kormusik, som ikke er en del af den klassiske, lettiske sangskat. Og jeg savner et orgelværk, fordi orglets betydning i Letland rækker ud over brug i gudstjenesten.

I næste artikel ser vi på, hvad musikprisen "Latvian Grand Music Award", der hvert år uddeles af en jury på syv personer, har at byde på som indgang til lettisk musik.

Noter:

[1] Find flere oplysninger om den Lettiske Kulturkanon her: https://kulturaskanons.lv/

Planlægningen af kulturkanonen begyndte i 2007, og et forslag blev fremlagt i 2008. Målene med kulturkanonen er at forene det lettiske samfund om fælles værdier, at holde værdierne i live, at formidle lettisk kultur til andre kulturer, at øge kulturens betydning, at invitere til diskussion, m.m.

[2] Hør for eksempel Tālivaldis Deksnis (1946-2018) version for orgel (2011), eller Arturs Maskats (f. 1957) "Tango" fra 2002, som er nummer to på listen over de mest populære lettiske værker.

[3] Se mere på Letlands Banks hjemmeside:

https://www.bank.lv/images/stories/pielikumi/publikacijas/monetu-bukleti/Melanholiskais-valsis_sm.pdf

[4] Find citatet på kulturkanons hjemmeside:

https://kulturaskanons.lv/de/archive/imants-kalnins/

[5] Forfatterens oversættelse efter et citat i booklet til CD`en "Nordic Atmospheres" udgivet af Challenge Classics i 2014. Sinfonietta Riga spiller under ledelse af Claus Efland.

Anmeldelse af Per Nielsens bog "40 historier om Letland"

Af forfatter og journalist Winni Østergaard Nielsen

Lad det være sagt med det samme: Per Nielsens bog "40 historier om Letland" er ikke lekture man kan sætte sig og tyre igennem på en weekend. Til gengæld er det en bog, man med stor fornøjelse kan have liggende på sit sofabord, sengebord - eller hvor man nu ynder at læse - og med mellemrum fordybe sig i en af de 40 "bidder", bogen består af. Hver historie er let læst og uhyre informationsmættet. Man får virkelig meget at vide i hver enkelt artikel.

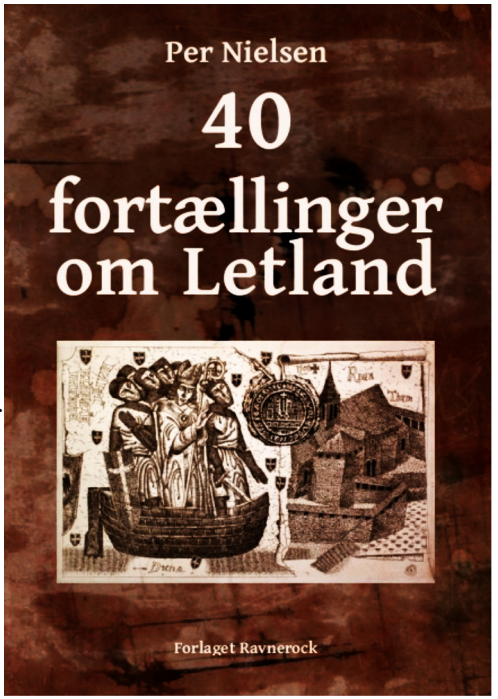

På bagsiden af bogen kalder Per Nielsen den "et kludetæppe", men der er et vist mønster i sammensætningen. Historier om lettisk arkæologi, litteratur, dyreliv, kulturliv etc. er samlet, så læseren kan overveje at læse to-tre artikler om det samme emne på én gang, hvis emnet ellers fænger. Og det gør det tit, for eksempel var det interessant at læse historierne om varulve og hekse eller legenden om Letlands Romeo og Julie eller den overraskende historie om den flyvende mand fra Priekule. Indimellem er der spændende artikler fra det moderne Letland. Personligt bliver jeg aldrig træt af beretningen om "Den Baltiske Vej", om hvordan mennesker fra alle tre baltiske lande den 23. august 1989 dannede en 690 km lang menneskekæde ved i et kvarter at tage hinanden i hånden.

En imponerende kollektiv happening i stille protest mod den aftale om sovjetisk overtagelse af Baltikum, som halvtreds år tidligere var indgået mellem Tyskland og Sovjetunionen.

Ellers er det et broget tæppe af historier, læseren bliver præsenteret for. Det vil være for omfattende at opremse alle emnerne. Nogle af fortællingerne har i øvrigt været bragt som artikler i herværende blad. Og selv om Letlands historie ofte har været traumatisk - det er der mange eksempler på i bogen - har jeg undertiden trukket på smilebåndet, mens jeg læste. Som for eksempel i historien om en mand, der ringede til politiet, fordi han blev holdt som gidsel, nej ikke af det hemmelige politi eller voldsparate mænd, men af en bæver med skarpe tænder. Dog var det med et vist vemod, jeg læste om Letlands hurtigt dalende indbyggertal, men mon ikke bedre tider vil rette op på miseren.

Endelig skal det nævnes, at bogen er rigt illustreret. Selvfølgelig mest med fotografier, men også med mere eksotisk og originalt billedmateriale som gamle kobberstik, plakater og frimærker.

Som akademiker undlader Per Nielsen ikke at bringe et tungt og omfattende noteapparat, men man skal jo ikke til eksamen i bogen og kan selv vælge, om man vil fordybe sig yderligere eller rask væk springe noterne over. Hvis man vil have noget at vide om Letland, er det oplagt at give sig i kast med Per Nielsens 40 fortællinger.

Bogen er udgivet på forlaget Ravnerock og kan købes for 350 kr. eller bestilles hos de fleste boghandlere eller saxo.com plus andre netboghandlere.

Forfatter Fricis Barda

Af Olav Ernstsen

Barda, Zemes Dels, jordens Søn, som han også blev kaldt, blev født den 25 januar 1880 som landmandsfamilien Ieva og Janis Bardas tredje barn.

Lille Fricis var et meget velbegavet barn med et stort behov for at kende til, hvordan verden hænger sammen. Fricis Barda voksede op i Pociema landkommune, Pagasts, som ligger i Limbazi Novads. Limbazi er oprindelig en Livisk bosættelse med navnet dengang, Lemisel. Limbazi ligger ca. 90 kilometer nordøst for Riga og har i dag omkring 7.000 indbyggere.

Fricis Barda fik en god skolegang i Pociema Lutherske Kommuneskole i tiden fra 1890—1892. Derefter kom han i Umurgas Menighedsskole fra 1892—1895. Efter endt skolegang kom han ind på Valkas Lærerseminarium i Riga. Han blev dimitteret herfra i 1901.

Fra 1901 begyndte han at arbejde som hjælpelærer ved Katlakalna Menighedsskole og fik også arbejde på flere skoler i Riga. Barda underviste i lettisk og i lettisk litteratur. Desuden arbejdede han ved J. Duburg dramatiske kurser.

I 1902 fik han udgivet digtet Ralbals Paveellens -,,Den Kulørte Tråd" i avisen, Rigas Avize, så i en alder af 22 år trådte han ind på den litterære bane.

Fricis Bardas uddannelsesniveau blev anset for at være ufuldstændigt, og han havde et stort ønske om at uddanne sig til et højere

niveau.

I 1905 rejser Fricis Barda til Tartu Universitet for at uddanne sig videre, men universitetet må lukke på grund af revolutionen. I 1906 stifter Fricis Barda bekendtskab med forfatteren

Janis Jaunsudrabins, forfatter til den kendte Balta Gramata, Den Hvide Bog. Jaunsudrabins var en lidenskabelig lystfisker, han købte et hus ved en sø i Tyskland, hvor han boede til sin død som 85 årig. Ligeledes lærte Fricis Barda forfatteren Augusts Saulietis at kende. Saulietis var en lettisk lærer og forfatter. Han skrev skuespil, essays m.m., men det bedste venskab fik Fricis Barda med læreren Jekabs Dellis.

I april 1906 rejser Fricis Barda hemmeligt til Wien. Her studerede han et år ved Det Filosofiske Fakultet på Universitetet i Wien. Derudover gik han til forelæsninger om tysk klassisk og moderne litteratur.

På det Filosofiske Fakultet studerer han Platon, Schopenhauer og Hegel, som havde Bardas store interesse, da Georg Wilhelm Friedrich Hegel siges at være den sidste store systembygger i filosofiens historie. Ja, Hegels skrifter inspirerede flere retninger inden for filosofien.

Tiden i Wien var meget givende for Fricis Barda, og den var med til at uddybe Fricis Bardas kompetencer. Selv Henri Bergsons teori om intutionisme gik han i gang med at studere. Desværre blev Fricis Barda syg i Wien, og derfor rejste han hjem fra Wien.

Med på rejsen havde han sin fætter Lacis. Han studerede medicin i Tartu. Lacis ønskede at fortsætte studierne i Wien. Det siges, at hjælp hjemmefra, var med til, at de fandt et logi i Wien.

Trods lægernes advarsler drog Fricis Barda igen afsted til Wien. Her bliver han meget syg og må vende hjem til Letland.

I 1907-1908 var han leder af skønlitteratur afdelingen ved tidsskriftet Stasi i Riga. Samtidig var han også lærer ved A. Korti Gymnasiet i Riga.

I 1908 begynder han at skrive med Paulina Puskalne. De skrev sammen i 2 år indtil de mødtes i 1910. Parret bliver gift i 1915. Fricis Bardas barndomshjem var renoveret, inden brylluppet fandt sted. Fricis Barda blev far til to børn. I 1916 fødtes sønnen Zigurds, og i 1917 fødtes datteren Ulrike Tamara.

Paulina Puskalne

Desværre mister parret datteren, da hun kun var 3 år gammel i 1920.

I tiden fra 1908 til 1913 var Fricis Bardalærer på en realskole i Riga. Det var en skole kun for drenge.

Fra 1916 arbejdede Fricis Barda ved Det lettiske Uddannelsesselskabs Gymnasie i Riga, samme år i marts deltog han som delegeret i kongressen for lærere i Moskva. Barda deltog blandt andet i diskussionen om mødrenes rettigheder i børneopdragelse.

I 1917 deltog Fricis Barda som delegeret i de lettiske læreres kongres i Tartu. Her modtog lærerne beslutninger om: “at slutte for religionsundervisning i grundskolerne.”

I 1917 oprettede Barda et gymnasium i Valmiera. Her var han skoleinspektør i nogle måneder. Sommeren 1917 tilbragte Fricis Barda sammen med sin kone og deres to børn Zigurds og lille Ulrika Tamara. I august samme år rejser familien til Riga, men de vender hurtigt tilbage, da de tyske tropper indfinder sig i Riga.

Familien Barda lever i kummerlige forhold, og alle i familien er tit syge, og Fricis Bardas nyresygdom bliver værre. Først i april 1918 får Fricis Barda gennem broderen, Antons, oplysninger om, hvem der er den bedste specialist i nyresygdomme ved Tartu Universitetet i Estland.

I sommeren 1918 opholder familien Barda sig i Rumbini, og det ser ud til, at Fricis Barda er ved at få det bedre. I august 1918 rejser Fricis Barda til Riga, og lidt senere kommer Paulina med børnene til en forfatterkoloni i Gertrudes iela i Riga, hvor Fricis Barda havde slået sig ned.

I december 1918 blev Fricis Barda meget syg, og nu kan han ikke længere arbejde. Ja, svag og kraftesløs gik digteren Barda ind i det nye år.

Letlands store sande mester i romantisk poesi, hyrdedrengen fra Rumbini, ham der hellere ville beundre blomster og dyr end flokkes med mennesker, sagde farvel til denne verden den 13. marts 1919, og nu stod Pauline tilbage med to børn, og året efter skulle Pauline miste lille Ulrika Tamara.

To af Letlands store digtere, Poruks og Barda blev begge kun 39 år gamle, men de hører begge med til Letlands litterære elite.

Fricis Barda blev begravet på Kirkegården i Umurga. Her er der rejst et mindesmærke for Barda, skabt af billedhuggeren Theodors Zalkalis. Mindesmærket blev afsløret den 2. juli 1933 . Mindesmærket er skabt af grå granit. Mindestenen forestiller en trist kvinde der har lagt højre hånd ved brystet.

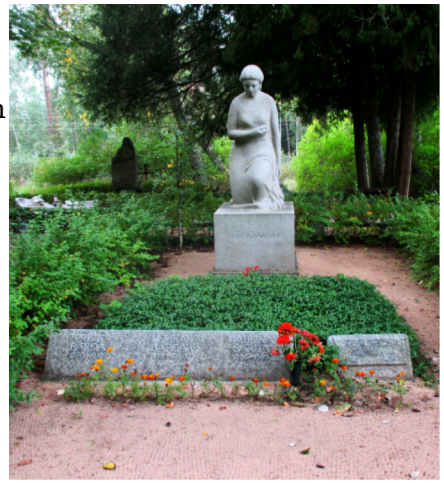

Fricis Barda arbejdede med dramatiske emner og også små skuespil, blandt andet krigsdramaet - Nun ar Dievu Vidzemite, “ Nu med Gud lille Vidzeme” fra1914. I 1919 udkom kærlighedsdramaet Zils Uguns, “Den Blå Ild” samt to små skuespil for børn Mezmeitu Gusteknis, “Skovdøtrenes Fange” fra 1905 og i 1920 udkom Sparnotas Meitas, “Bevingede Døtre.”

Fricis Barda havde en stor interesse i at beskrive det lettiske

Fricis Bardas hjem, Darzini

folks lidelser og skæbne under Den Første Verdenskrig.

Fricis Bardas poesi hører med til den lettiske klassiske litteraturs fineste samling. Fricis Bardas romantiske poesi udtrykker dybe sjælelige oplevelser og en nær forbundenhed visuelt med Letlands natur. Livet og dets grundlæggende værdi berører Fricis Barda også i sin poesi.

Fricis Barda skrev også poesidigte for børn. Det er tale om følelsesmæssige og vittige fortællinger som Ansitis un Vectevs. “ Ansitis og Bedstefar.” Ka Linu Druva Saku Ziedet, “ Hvordan hørmarken begyndte at blomstre.”

Fricis Bardas poesi beskriver indgående og med stor følelse det lettiske folks nærhed til naturen. l Fricis Bardas litteratur beskriver han årstiderne, de som ikke bærer noget mørkt og sorgfuldt i sig, og da han sammenligner vinteren med døden, er vinteren ikke noget lyst, følelsesmæssigt og opmuntrende.

Fricis Barda er forfatter til én del filosofiske og lyriske værker som “Vita Somnium” fra 1923. Den, der læser Fricis Bardas litteratur, vil hurtigt blive klar over, at Fricis Barda var poesiens sande mester.

I Fricis Bardas levetid udkom kun én digtsamling, nemlig Zemes Dels, “Jordens Søn.” Digtsamlingen skrev Fricis Barda som et minde om hans far. Efter Fricis Bardas død udkom digtsamlingen — Dziesmas un Lugsanas Dzivibas Kokam. “Sange og Bønner til Livets Træ.” Det var broderen Antons Barda som sørgede for, at Fricis Bardas digtsamling blev udgivet.

Temaet kærlighed indgår i Fricis Bardas poesi som et vigtigt tema. Barda skildrer kærlighedsfølelsernes forskellige sider;

følsomheden, lidenskaben og tilbedelsen. En af de smukkeste kærlighedsskildringer er - Zvaigznu Meitu, ”Stjernernes Datter” samt den tidligere omtalte Zemes Dels.

Fricis Barda udtrykker stor medfølelse med, de, der er tynget af fattigdom. Barda var forøvrigt en stor beundrer af de lettiske skytter, de som kæmper for et frit Letland.

Fricis Bardas arbejdsværelse

Fricis Barda slægtens museum Rumbini.

Fricis Barda slægtens museum Rumbini er skabt til ære for de 3 digtere:

Fricis Barda - 1880-1919,

Antons Barda 1891-1981, digter og lærer. Han blev begravet på Umurgas Kirkegård.

Paulina Barda 1890-1983. Hun døde 93 år gammel.

Museets historie begyndte i 1968, da der blev indrettet en mindestue i Fricis Bardas hjem Darzini. Dengang kunne museets gæster møde Paulina Barda, og nu og da Antons Barda.

Da museet Rumbini blev indviet i 1993, var de gamle Rumbini bygninger færdigrenoveret.

På engen ved Rumbini står et mindesmærke skabt af billedhugger Vilnis Titans.

De bedste julehilsener til bestyrelsen for Foreningen Danmark-Letland. En særlig hilsen til Lis Nielsen. En særlig tak til Christina Nielsen for støtte til at få skrevet denne tekst!

Priecigus Ziemassvetkus.

Olav Ernstsen

Lidija Dombrovska Larsen,

født i Letland 2.8. 1925 – død i Australien 17.10. 2025

af Per Nielsen

Den lettisk-danske kunstner Lidija Dombrovska Larsen var et usædvanligt menneske. Hun var flittig og talentfuld, både inden for billedkunst og litteratur. Lidija Dombrovska Larsen nåede at blive 100 år denne sommer; men midt i oktober ville kroppen ikke mere.

Lidija Dombrovska Larsen blev født i Letland i 1925. Som ung ville hun være farmaceut og fik læreplads på et apotek i Rīga. Det var under II Verdenskrig, og da den Røde Hær nærmede sig mod Rīga i sommeren 1944, blev apotekets ansatte evakueret og kom med et tysk lazaretskib, der sejlede til Danmark. Her kom hun i land og plejede de sårede soldater. Senere lykkedes det også for hendes forældre at komme med et skib til Danmark og familien blev forenet i København. Kort efter krigens afslutning mødte hun den danske ingeniør Ib Larsen, som hun blev gift med. Hans job betød, at familien lige efter krigen flyttede til Sverige, hvor de boede i Dalarna i et par år.

Tilbage i Danmark havde Lidija Dombrovska Larsen forskellige småjobs, bl.a. var hun i en periode fotomodel for Magasin du Nord i København og drejede keramik på et keramikværksted i Hvidovre. Men Lidija drømte om at blive kunstner.

I 1951 tog Lidija Dombrovska Larsen endelig mod til sig og tilmeldte sig et kursus hos kunstneren Erik Clemmesen, hvor hun forberedte sig til at søge optagelse på kunstakademiet. Inden Lidija Dombrovska Larsen begyndte sine studier på Kunstakademiet, havde hun lige efter krigen haft et længere ophold i Paris, hvor hun deltog i kurser i ”Atelier 17” hos

grafikeren Stanley William Hayter og på Fernand Légers malerskole.
I 1952 blev hun optaget på Det Kongelige Kunstakademi i København, hvor hun studerede fra 1952 til 1956. Hun startede på billedhuggerskolen under professor Einar Utzon-Frank, herefter skiftede hun til den grafiske skole og malerskolen, hvor hun blev undervist af professorerne Axel Jørgensen, Kræsten Iversen, Peter Hald og Olav Rude.
Efter at have gennemført uddannelsen på kunstakademiet udstillede Lidija Dombrovska Larsen flittigt og blev en anerkendt kunstner. Man kan slå hendes navn op i Weilbachs kunstnerleksikon, hvis man vil vide mere om hendes meriter. Hun begyndte også at skrive digte og artikler, og fik mange af dem udgivet både på lettisk og dansk. Der kom også to børn til, René og Nora.
Året 1983 blev skelsættende for Lidija Dombrovska Larsen. Hendes mands søster, som boede i Australien, var blevet enke og havde hårdt brug for hjælp. Familien Larsen rykkede teltpælene op og bosatte sig i Perth i det vestlige Australien. Her fortsatte Lidija Dombrovska Larsen sit virke som kunstner resten af sit liv, udstillede sine billeder rundt om i verden og skrev flittigt digte, romaner og artikler.
Men i det sidste årti begyndte helbredet at svigte. Ulykkeligvis døde sønnen René alt for ung mens familien stadig boede i Danmark; men datteren Nora bor i Australien, hvor hun arbejder som psykolog.
Lidija Dombrovska Larsen har udrettet meget i sit lange liv. Hun har været hustru, mor og bedstemor, haft over 150 udstillinger i Europa, Amerika, Kina og Australien samt udgivet over 20 bøger. Hun nåede at bo 18 år i Letland, 36 år i Danmark, 3 år i Sverige, 1 år i Frankrig og 42 år i Australien. Hendes malerier findes i private samlinger rundt om i verden samt på kunstmuseer i Letland. f.eks. Latvijas Nacionālais mākslas muzejs, det statslige kunstmuseum i Rīga, Pasaules latviešu mākslas centrs i Cēsis og Ģederta Eliasa Jelgavas Mākslas un vēsture muzejs – museet for kunst og historie i Jelgava.
Ære være Lidija Dombrovska Larsens minde.

Demonstrationer i Riga

Uddrag af artikel fra dr.dk indsendt af Ole Petersen

For nylig var der i Riga en stor demonstration, tusindvis af kvinder og mænd demonstrerede for at beskytte kvinder mod vold.

Normalt møder der ikke så mange mennesker op til demonstrationer i Letland, som en erhvervsdrivende i Riga siger:" Vi plejer at sige, at der er sådan en 10-10-10 regel. Det vil sige at der kommer 10 demonstranter, der råber 10 slagord i 10 minutter, før de går hjem. "

Årsagen til protesterne er at et flertal i Saeimaen , det lettiske parlament, stemte for at trække landet ud af Istanbulkonventionen.

Konventionen blev vedtaget i 2011 af Europarådet i Istanbul med det formål at beskytte kvinder mod vold, sikre ligestilling og forpligte stater til at forebygge og retsforfølge vold mod kvinder.

Samtlige EU-lande har underskrevet konventionen. En række lande mangler dog stadig at ratificere aftalen - altså formelt at godkende den i deres parlament, så den bliver juridisk bindende. Det gælder Bulgarien, Tjekkiet, Ungarn, Litauen og Slovakiet. Tyrkiet forlod aftalen i 2021.

Om det skyldes protesterne eller ej, så har den lettiske præsident Edgars Rinkevics sendt forslaget tilbage til parlamentet igen.

Præsidenten skal underskrive de love, som parlamentet vedtager for at de er gyldige. Præsidenten kan ikke nedlægge veto mod lovene, men han kan sende dem retur til parlamentet til fornyet overvejelse. Det er altså sket!

Præsidenten beder parlamentet overveje sagen igen, og lade den ligge til efter næste parlamentsvalg. Ifølge Præsidenten ser det nemlig mærkeligt ud, at et flertal i det samme parlament, der vedtog loven om at tilslutte sig konventionen for to år siden, nu er klar til forkaste den.

Kongeligt besøg i Letland

Kongeparret med præsident Edgars Rinkēvičs

Danmarks Konge og Dronning har været på besøg i Letland den 28. og 29. oktober.

På hjemmesiden i den kongelige kalender kan man læse mere om besøget. Her er et kort uddrag:

”H.E. Letlands Præsident Edgars Rinkēvičs har inviteret Kongeparret på statsbesøg til Letland. Besøget vil give anledning til at anerkende de danske soldater for deres tjeneste.

Letlands Præsident Edgars Rinkēvičs tog imod Kongeparret ved en ceremoni på Riga Slot, Præsidentens officielle residens. Fra lettisk side deltog derudover blandt andre Daiga Mieriņa, Forkvinde for Saeima, Letlands parlament og Evika Siliņa, premierminister, mens der fra dansk side blandt andre var deltagelse af vicestatsminister og forsvarsminister Troels Lund Poulsen og udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen.
I selskab med Præsident Edgars Rinkēvičs deltog Kongeparret i blomsterlægning ved Frihedsmonumentet. Desuden besøgte de Letlands parlament ’Saeima’, hvor parlamentets forkvinde Daiga Mieriņa tog imod og introducerer den lettiske delegation fra parlamentet.

Derefter gik turen til Letlands Okkupations museum, som skildrer Letlands historie under de sovjetiske og tyske regimer fra 1940 til 1991.

Senere beså Kongeparret Latvian Academy of Culture, der ligger i den tidligere skandinaviske tobaksfabrik “Tabakas fabrika”. Kongeparret fik her mulighed for at se det færdige resultat af den arkitektkonkurrence, de tilbage i 2018 overværede præsentationen af vinderen af. Konkurrencen i 2018 blev afholdt som en del af markeringen af 100-års jubilæet for Letlands selvstændighed, og det færdige projekt er nu Latvian Academy of Culture.

I Alberta iela fik Kongeparret en guidet byvandring i en del af Rigas Art Nouveau-distrikt med fokus på byens unikke arkitektoniske mesterværker.

Kl. 19.00 var Letlands Præsident vært for statsbanketten på Riga Slot. Middagen var en lejlighed for Kongeparret til at hilse på inviterede æresgæster og genbekræfte det tætte forhold mellem Danmark og Letland. H.M. Kongen holdt en skåltale under middagen.

Om onsdagen besøgte Kongeparret Ādaži Gymnasium og fik mulighed for at møde en gymnasieklasse, der deltager i en obligatorisk uddannelse i nationalt forsvar. Initiativet er et centralt fokusområde i Letland og er etableret for at styrke samfundets sikkerhed.

Senere ankom Kongeparret og Præsidenten til Ādaži Military Base. Efter ankomsten defilerede Kongeparret og Præsidenten forbi kasernens soldater og ærede ved monumentet de faldne lettiske soldater med et øjebliks stilhed.

Kongeparret besøgte også den danske militærlejr Camp Valdemar, der ligger i tilknytning til Ādaži Military Base og de blev ved ankomsten modtaget af oberstløjtnant Jimmi Holst og oberstløjtnant Niels-Jørgen Gunnar. Kongeparret fik en rundvisning i den danske del af lejren, hvor de udsendte soldater gav et indblik i deres hverdag. Besøget rundedes af med en frokost i lejrens kantine.

Camp Valdemar er bygget som en permanent lejr, der

understreger det danske engagement i NATO's Forward Land Forces og forsvaret af Letland. Danmarks nuværende bidrag til Forward Land Forces er en forstærket panserinfanteribataljon med 690 soldater fra Gardehusarregimentet. Bataljonen indgår i den canadisk-ledede Multinationale Brigade.

Som sidste programpunkt under statsbesøget var Kongeparret værter for en reception på Letlands Nationalmuseum for Kunst. Arrangementet fejrede og markerede dansk-lettiske relationer og samarbejde inden for forsvar, kultur, politik og handel og benyttes af Kongeparret til at takke værtsnationen for gæstfriheden under statsbesøget.

Her var en hel del danske erhvervsfolk, militærfolk og kulturpersoner inviteret. Heriblandt Foreningen Danmark-Letland og Rite Højskole i Letland. Foreningen blev repræsenteret af bestyrelsesmedlem Lis Nielsen og Rite højskole af forstander Niels Bendix Knudsen. Herunder blev der lejlighed til at give hånd til Kong

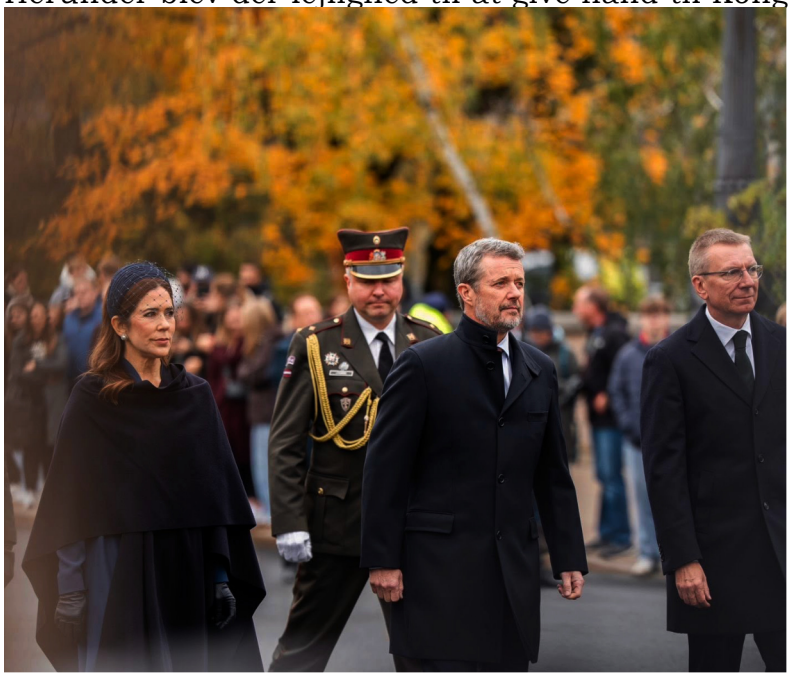

Kære medlemmer af Foreningen Danmark-Letland

Dronning Mary.

Vores kasserer har ved gennemgang af regnskabet set at der mangler nogle indbetaling for 2025.

I dette nummer har vi sat en seddel ind i bladet til de medlemmer der ikke har nået at betale, for at minde dem om at få betalt inden året rinder ud.

Vi går ud fra at det blot skyldes en forglemmelse. Ønsker man ikke at være medlem må man gerne give besked til vores kasserer Dita Schultz på mobil: 4075 4680 eller mail til:

dita.schultz@gmail.com

Bankoverførsel via netbank sker til:

Danske Bank, reg. 1551, konto 000 0773 654

Skriv venligst betalingen med jeres navn og årstal

Årskontingent:

Enkeltpersoner	300 kr.
Husstande	400 kr.
Unge under 26 og pensionister	250 kr.
Organisationer m.m.	550 kr.

Generalforsamling

Indkaldelse til ordinær Generalforsamling i Foreningen Danmark-Letland mandag den 13. april 2026 kl. 14.00 i "Kulturhuset Kilden"

DAGSORDEN
1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning
3. Det reviderede regnskab
4. Forslag fra medlemmer
(skal jfr. vedtægterne være indsendt skriftligt inden 15.februar)
5. Fastsættelse af kontingent
6. Valg af medlemmer til bestyrelsen for 2 år
7. Valg af suppleanter for 1 år
8. Valg af revisor og revisorsuppleant
9. Eventuelt

Formand Holger Pyndt

Letlands nationaldag 18. nov.

I anledning af Letlands

Nationaldag den 18. nov. inviterede Letlands Ambassade til reception den 19. nov. på SILO CPH på 17.etage i Helsinggade i Nordhavn.

Nyheder fra LIAA

Nedslag i Letland

Af James Ruddy Irish Post

Indtryk fra en irsk journalists besøg i Letland

Barndommens magi vendte tilbage i et par idylliske timer, efter jeg fandt mig selv padlende langs en rislende bæk i Kuldiga, en gammel perle af en lille by i det vestlige Letland, gennemskåret af skinnende vandveje og med øgenavnet "Nordens Venedig".

Sikke en fornøjelse. Her var små vandfald at glide over. Der var også masser af kampesten at vakle på. Og hele tiden var der den spænding ved at gøre noget lidt risikabelt, frækt og absolut barnligt!

Måske har dette 'meget irske' af de østeuropæiske lande ramt en hemmelig åre i mig: at tage besøgende væk fra deres hverdagsstress og bekymringer ved at give dem mulighed for at vende tilbage til barndommens glæder.

Og den varme følelse af nostalgisk forbindelse skyllede

regelmæssigt over mig i løbet af en uge, hvor jeg udforskede dele af det grønne Letland, der strålede af mange irske paralleller, fra dets entusiasme for solid mad og drikke til dets gribende poesi og folkesange om modstand mod undertrykkere.

Der var også den samme irske passion for folklorefigurer – fra Lacplesis, den heroiske bjørnedræber, til Veli-spøgelserne fra de døde og endda Laumaerne, en forførende, men gådefuld flok skovfeer.

Den lille stolte republik udholdt utallige invasioner gennem sin historie, som alle har sat deres præg på landet – alt fra dets omfattende køkken til dets elegante jugendslotte, brutalistiske betonkommunistiske tårne og traditionelle træarkitektur.

I dag, efter Moskvas kommunistiske imperiums sammenbrud og Letlands stolte tilbagevenden til uafhængighed i 1991, kan du besøge nogle af de dystre minder fra disse epoker. En rundvisning på de skrigende mure i KGB's torturcenter (Hjørnehuset) i hovedstaden Riga og det ligeledes deprimerende Karosta Militærfængsel i hjertet af den tidligere Østersøkysts tophemmelige 'Forbudte Zone', gjorde mig taknemmelig for min moderne frihed.

Sådanne seværdigheder er de autentiske minder, der bliver tilbage efter en meget overkommelig rundtur i dette land med dramatiske kontraster, hvor du kan vandre i de vandige Kemeri-moser og den barske strandkyst den ene dag,for så at slentre gennem Rigas gamle bydels romantiske, snoede brostensbelagte gyder, gotiske kirker og livlige pladser den næste.

Og det var ingen overraskelse, at jeg en dag befandt mig i en skovpark nær hovedstaden, omgivet af en 5000 mand stor menneskemængde af lidenskabelige festdeltagere, mange toppet med blomsterkroner, der fejrede den gamle hedenske sommersolhvervsfestival Jani med traditionelle sange og dans, og endda et ildhjul, der rullede ned ad en bakke og styrtede ned i et enormt bål.

Udover de rigelige kander med lokal øl, der blev tilbudt, var der ægte gammel lokal næring som stegte griseører og -hove, blodpølse, kommenost, ægte surkål, smeltet svinefedt, rugbrød og panerede sardiner, alt sammen efterfulgt af bærtærter.

Letter, generte af natur, husker stadig, hvordan man fester, og anser det for uheld at falde i søvn før daggry under Jani, hvilket var tydeligt på de livlige sangere, der vaklede muntert forbi mit hotel indtil solopgang på østbredden af Rigas fejende Daugaflod.

Det er en af de fascinerende ting ved det moderne Letland, at det klamrer sig så hårdt til sine rødder, ligesom Irland, der voksede ud af en samling af for det meste hedenske baltiske stammer og efter utallige invasioner udviklede sig til nutidens udadvendte EU- og NATO-medlem men igen med luskeri af Putins Rusland på sin østlige grænse..

I selve det elegante gamle Riga er de dårlige gamle dage med berusede polterabender drevet af billige flyrejser og nedsatte tilbud, der begyndte i 2005, for længst forbi. De blev i vid udstrækning sendt på flugt af en specialiseret politistyrke bevæbnet med magten til at uddele øjeblikkelige bøder og tankevækkende overnatning i celler.

Der er stadig en meget livlig kunst- og madscene med masser af museer og gallerier, fantastiske uafhængige butikker med lækkerier som byens hemmelige urtelikør, Black Balsam. Et yndet spisested var charmerende Petergailis (Peters hane fra

det tilstødende kirkespir) med en storslået udsigt over den gamle bydel og lokale lækkerier som vildtfilet og pandestegt gedde. For at slappe lidt af efter måltidet, satte jeg mig på en kirkebænk i katedralen til piccolokoncerten på et af verdens mest berømte orgler.

Alligevel er det uden for byen, at landet virkelig åbner sit varme og bankende hjerte. Kør et par timer vestpå gennem Kurzeme-regionens kilometervis af herregårde, maleriske kirker, dybe skove og blidt bølgende græsgange til dejlige Kuldiga for en fordybende flodvandring, og en slentretur gennem de drømmende restaurerede gader, der stammer fra det 17. til det 20. århundrede.

Kør mindre end en time længere vestpå til Østersøkysten, og næste års europæiske kulturhovedstad, badebyen Liepaja, åbner sine vinger for dig som en by med landets bedste strand, en romantisk mole, en livlig rock- og hiphop-musikscene og nogle dystert fascinerende rester fra dens tid som en vital isfri sovjetisk flådehavn.

Udover den blide bølge har byen masser af kunst- og kultur-aktivitet, ikke mindst som hovedstad for lettisk rockmusik med masser af undergrundsbarer og koncertsteder – den mest dramatiske er Amber Hall, et kulturcenter med næsten 200 siddepladser.

Produktioner i verdensklasse er også at finde på byens store teater, og historieentusiaster vil blive fascineret af det finurlige Madame Hoyer's Guest House, hvor man kan komme bag kulisserne i et livligt familiehjem helt tilbage fra det 17. århundrede og afslutte med et gammelt, traditionelt måltid bestående af grønne ærtecoulis og asparges eller endda and eller muslinger i lokal stil.

Efter en slentretur ned ad den sensationelle strand og promenade nød jeg et dejligt måltid under åben himmel i den traditionelle restaurant Parka Paviljons.

På vej tilbage til Riga, på Via Vitality, et boutique wellness-center, havde jeg et stop, hvor jeg forbrændte noget af den solide lettiske mad og drikke med en dukkert i swimming-

poolen, en massage og sauna og skræddersyede sunde måltider i et fuldstændig roligt miljø med skove og søer. Magisk!

Før det var der dog mere af den sagnomspundne lokale mad på Zvanitaji traditionelle hus, hvor en lokal kvinde havde hånd-kærnet det berømte lettiske hvide smør og serveret det for mig oven på en perfekt bagt kartoffel med skræl.

Prøv det og smag det!

MERE end 23.000 letter bor nu i Irland og var blandt de tidligste moderne immigranter. Nogle har studeret der, arbejdet der og startet virksomheder, andre er vendt hjem med oplevelser, der har forankret landet og dets folk i deres hjerter for altid. Blandt dem Andra Oto som siger:

"Vi elsker, hvordan irere har levet igennem hårde tider med sange og musik, ligesom lettiske folk har udtrykt hverdagens glæder og udfordringer i vores folkesange."

Udvikling af en app, der forvandler husarbejde til et spil

Forfattere: Labs of Latvia

Det er ingen hemmelighed, at pligter – rengøring, skralde-spand, lugning, oprydning på værelset osv. – kan være meget kedelige, og ikke alle børn eller voksne er motiverede til at udføre dem. Derfor udvikles en ny app kaldet BeeMazing i Letland for at hjælpe familier med at forvandle kedelige huslige opgaver til et spil og motivere børn til at engagere sig. Den nye app kombinerer daglige ansvarsområder med spilelementer, hvilket gør det muligt for børn at optjene point,

bytte opgaver og aktivt engagere sig i familielivet.

Idéens skaber er Linda Amerika, en mor til fire. Hun forklarer:

"I vores familie var sætninger som 'Det er ikke min tur i dag' eller 'Jeg gjorde det i går' en del af hverdagen. Vi ønskede at løse dette problem, ikke med strenge regler eller endnu en papirplan på køleskabet, men med et moderne og børne-venligt værktøj – noget der motiverer dem i stedet for at straffe dem,"

Derfor tilbyder BeeMazing en platform, hvor børn kan se, hvilke opgaver der skal udføres, optjene point og endda handle i en virtuel butik med de point, de har optjent. På denne måde føler børnene, at de er en integreret del af en proces, i modsætning til blot at udføre kedelige pligter.

En app, der fordeler arbejdet retfærdigt.

Selvom nogle apps allerede hjælper med at delegere huslige opgaver, understreger platformens skabere, at ingen af de eksisterende løsninger sikrer en retfærdig fordeling af pligterne.

Appen inkluderer et pointsystem. For fuldførte opgaver kan brugerne modtage belønninger – lige fra ekstra skærmtid til billetter til forlystelsesparker. Den inkluderer også en særlig sektion – familiens jobmarked – hvor børnene frivilligt kan ansøge om ekstra opgaver, bytte ansvar med søskende eller endda ansætte en anden til at udføre et job for dem ved hjælp af deres optjente point.

Udviklingen af løsningen nærmer sig nu sin sidste fase. 30 familier vil snart begynde at test appen

Letland er ved at blive Det førende center for kernemagnetisk resonans

Avots: Pressemeddelelse

Det er et år siden det første partnerskabsmøde i Riga, marke-rede lanceringen af det ambitiøse MR LATVIA-projekt for at etablere det lettiske center for kernemagnetisk resonans (NMR)-spektroskopi. I løbet af de næste to år vil det lettiske institut for organisk syntese, en af projektets nøgledeltagere, etablere det største center for kernemagnetisk resonans i Baltikum.

"Nuklear magnetisk resonansspektroskopi giver os mulighed for at studere stoffers struktur og dynamik på atomniveau. Det spiller en afgørende rolle i opdagelsen og udviklingen af nye lægemidler. Ligesom en MR-scanning giver læger et detaljeret overblik over menneskekroppen, gør NMR-spektroskopi det muligt for forskere at forstå, hvordan potentielle lægemidler interagerer med deres biologiske mål."

Michelin-stjerner stråler igen i Letland

Af LIAA

MICHELIN Guide Letland 2026:

To restauranter har beholdt deres MICHELIN-stjerne, fem restauranter har modtaget Bib Gourmand-anerkendelse for deres fremragende valuta for pengene, og tre nye restauranter er blevet føjet til udvalget.

En stjerne: JOHN Chef's Hall (Riga); Max Cekot Kitchen (Riga).

Nye Bib Gourmand-vindere: SMØR Bistro (Riga) og H.E. Vanadziņš (Cēsis).

Restauranterne Milda (Riga), Shōyu (Riga) og Snatch (Riga) beholder deres Bib Gourmand-status.

Michelin Green Star: Pavāru māja — for bæredygtighed i gastronomi.

Årets åbningspris: Kaspars Barsukovs på SMØR Bistro (Riga).

Ung kok-pris: Timofejs Monahhovs på Seasons (Riga).

Servicepris: Sergejs Šiporovs og team på restaurant The Catch (Riga).

Sommelier-pris: Ivars Kalniņš, Riviera, (Riga).

MICHELIN 2026 listen over anbefalede restauranter:

3 Chefs, 36.Line, Akustika, B7, BABO, Barents, Barents Cocktail & Seafood Bar, Chef's Corner, COD, Entresol, Ferma, H.E. Vanadziņš, Kest, Le Dome, LOWINE, Māsa (ny), MO, Neiburgs, Riviera, Seasons, Stage 22, Tails, TAURO, The Catch (ny), Whitehouse og ZOLTNERS.

Foto: MICHELIN Guide Letland 2026

Techritory forum styrker det baltiske og nordiske halvledersamarbejde

Forfattere: Julia Gifford, Viesturs Ābelis

Den globale halvlederindustri spænder over en omfattende værdikæde, herunder fremstilling, design, testning, emballering og distribution af halvlederteknologi. Den er afgørende for teknologisk innovation, økonomisk vækst og samfundsudvikling. Letlands engagement i chipværdikæden skaber værdifulde muligheder for at udvikle sektorer som elektronikproduktion, cybersikkerhed og forsvarsteknologier, udvikling af kunstig intelligens-løsninger, datainfrastruktur og moderne sundhedspleje.

Det lettiske chipkompetencecenter driver og koordinerer samarbejdet mellem de baltiske og nordiske chipkompetencecentre og anerkender dette samarbejdes strategiske betydning for at fremme Letlands og regionens anerkendelse og konkurrenceevne internationalt. Tidligere møder omfattede sessioner med de baltiske stater og en workshop med finske repræsentanter for at fastlægge samarbejdsretninger både lokalt og globalt. Dette netværk involverer Litauen Estland , Finland Norge og Sverige .

Den 22. oktober 2025 afholdtes igen et arrangement i Techritory-forummet i Riga, der markerede en vigtig fase i udviklingen af samarbejdet mellem de baltiske og nordiske chipkompetencecentre.

Arrangementet blev finansieret med støtte fra Den Europæiske Unions genopretnings- og modstandsdygtighedsfacilitet – NextGenerationEU.

Gourmetfestival i Riga

Af LIAA

Fra 27. oktober til 9. november var Riga vært for sin årlige gourmetfestival i 2 uger.

I løbet af to uger inviteres både indbyggere og gæster til at udforske en rigdom af lettiske smagsoplevelser og byens kokkes virtuositet til særlige priser. Der vil være en treretters

menu tilgængelig i flere priskategorier €30, €35 og €40, samt €45 i de prestigefyldte restauranter i Michelin-guiden.

I år deltog 61 restauranter i arrangementet, herunder 11 fra Michelin-guiden. I disse restauranter har gæsterne den eksklusive mulighed for at nyde en fin middagsoplevelse til en specialpris på €45.

"Jeg er virkelig glad for, at vi har formået at holde denne tradition ikke kun levende og meget populær, men også at tiltrække nye besøgende og deltagere, samtidig med at vi tilføjer nye dimensioner." fremhæver Fred Birkavs, direktør for Rigas investerings- og turistagentur.

Det er en mulighed for kokke, tjenere, bartendere og personale i øvrigt til at opbygge en tættere kontakt til gæsterne og fremhæve deres stil, smag og vision for det lettiske sæsonbestemte køkken. Mad eller drikke kan være moderne eller traditionel. Nøglen ligger dog i en ægte, ansvarlig holdning, kvaliteten af lettiske producenter og landmænd og charmen ved den vilde naturs overflod."

De mest anvendte ingredienser inkluderer lettiske favoritter - græskar, rødbeder, æbler, blommer, kvæde og havtorn - samt skovskatte såsom svampe, vildt og bær.

"Det er tydeligt, at folk virkelig nyder det. Jeg mener, at et fælles koncept er nødvendigt for at opretholde kvaliteten og temaet, selvom det kan ændre sig fra år til år. Det vigtigste er kvalitet – det er vigtigt ikke at skade arrangementets omdømme, især for nye gæster, der lige er begyndt at besøge restauranter. Fantastisk – jeg er virkelig glad!" Siger kok Māris Jansons fra Kest.

Foto af Didzis Grodzs

Rothko Museet modtager gave fra Rothko-familien

Af LIAA

Rothko Museet i Daugavpils har modtaget en meget værdsat gave, to originale tegninger af Mark Rothko fra Rothko-familiens private samling. Den generøse gave – præsenteret af Mark Rothkos datter Kate Rothko Prizel under begivenheder i anledning af kunstnerens 122-års fødselsdag – styrker museets samling betydeligt.

De to værker, Standing female nude (1934/1935, grafit på Bond-papir) og Reclining woman on sofa (1937, blæk på Bond-papir), er overbevisende eksempler på Rothkos tidlige figurative praksis og belyser den kunstneriske udvikling, der senere førte til hans berømte farvefeltmalerier.

Traditionelle lettiske fødevarer beskyttet af loven

Af LIAA

Nogle lettiske traditionelle fødevarer er så unikke, at de officielt er beskyttet af Europa-Kommissionen. De har unikke historier, oprindelser og opskrifter, der er gået i arv gennem generationer.

Lettisk mad med mærket "Traditionel Specialitet Garanteret" TSG markerer fødevarer lavet med traditionelle opskrifter og metoder. Det beskytter deres navn, så kun autentiske versioner kan bruge det. En sådan lettisk fødevare er sklandrausis – en sød rugtærte fyldt med lag af kartofler og gulerødder og drysset med kommenfrø.

Et andet lettisk produkt, der er beskyttet af TSG-mærket, er Jāņu siers – traditionel lettisk ost, der nydes som den vigtig-

ste festlige godbid under midsom-merfejringen og derefter. Det er en frisk surmælksost lavet af mælk, ostemasse og kommenfrø, tilsat smør eller fløde, æg og salt.

TSG-mærket beskytter også salināta rudzu rupjmaize eller sødt skoldet rugbrød. Groft rugmel skoldes delvist inden æltning, kommenfrø og sukker tilsættes, og dejen hviler i træbøtter – en metode, der giver dette mørke, aromatiske brød dets smag og tekstur.

Traditionelle lettiske fødevarer med status som tilhørende en geografisk lokalitet benævnes BGB

Det er for fødevarer, hvis smag og historie tilhører et bestemt sted. Det beskytter både navnet og den måde, de er lavet på, og holder den lokale smag i live.

Langs Letlands nordkyst er lampretter – en gammel, ålelignende fisk – blevet fanget, røget og marineret i århundreder. Både Carnikava- og Salacgrīva-lampretter har fortjent BGB-mærket, der hver især afspejler deres egne flod- og fiskeritraditioner.

Nogle lettiske fødevarer skylder ikke kun traditionen deres smag, men også selve den jord og det klima, de kommer fra. Mærket med beskyttet oprindelsesbetegnelse (BOB) markerer produkter, der udelukkende er fremstillet ét sted, fra mark til færdigt produkt. Det gælder f.eks. de lettiske store gråærter – en blød, nøddeagtig sort, der kun dyrkes i Letland. De er

Lambretta mund

dyrket siden det 18. århundrede og udvalgt i Priekuļi, de er en elsket traditionel ret, tilberedt med bacon og løg til jul.

Lampretta på grilristen

Bestyrelsen

	Holger Pyndt 2700 Brønshøj Formand	holger.pyndt@gmail.com mobil 4043 4603
	Niels Bendix Knudsen Lille Havelsevej 86 3310 Ølsted Næstformand	mobil 4031 2345 nbendix@mail.dk
	Dita Schultz 4621 Gadstrup Webmaster og kasserer	mobil: 4075 4680 dita.schultz@gmail.com
	Lis Nielsen Rosenlundsvej 8 3650 Ølstykke Redaktør	mobil 2344 4179 Lishazel18@gmail.com
	Peter Fjerring 2000 Frederiksberg sekretær	mobil 2025 1783 peterfjerring@hotmail.com
	Anda Dyrlund-Parbst 3000 Helsingør suppleant	mobil 2016 0963 anda.parbst@gmail.com

Glædelig jul og Godt nytår til alle vore medlemmer!

Kode til at se seneste numre af bladet: vairalat

Foreningen....

Foreningen Danmark-Letlands medlemsblad udsendes til alle medlemmer.

Indlæg og udklip er meget velkomne og sendes til redaktør Lis Nielsen (lishazel18@gmail.com). Vi kan ikke love at bringe alle indlæg, ligesom vi forbeholder os ret til at redigere i det indsendte. Vi ser gerne at artikler på engelsk eller lettisk er oversat når vi modtager dem.

Foreningen Danmark-Letland er stiftet i august 1992 i København af en kreds af private personer med interesse for Letland.

Formålet med foreningen er: På alle måder at styrke og udvikle venskab mellem det lettiske og danske folk, samt oplyse om Letland.

Som medlem af foreningen kan optages enkeltpersoner, husstande, foreninger, virksomheder, kommuner, menigheder, organisationer mv. med interesse for dansk-lettiske relationer.

Foreningen er landsdækkende. De fleste arrangementer finder sted i Københavnsområdet, men der opfordres til lokalt arbejde også andre steder i landet.

Indmeldelse i Foreningen Danmark-Letland sker ved henvendelse/indbetaling til kasserer Dita Schultz

Foreningens girokonto er: 07 736 54 PS. Der bliver ikke udsendt girokort da det kun bruges af få.

Bankoverførsel via netbank sker til:

Danske Bank, reg. 1551, konto 000 0773 654

Mærk venligst betalingen

"kont årstal navn" (kont 2020 P. Pedersen)

Årskontingent:

Enkeltpersoner	300 kr.
Husstande	400 kr.
Unge under 26 og pensionister	250 kr.
Organisationer m.m.	550 kr.

Nyttige adresser

Letlands Ambassade i Danmark,
Rosbæksvej 17, 2100 København Ø
Tlf. 3927 6000
embassy.denmark@mfa.gov.lv
www.am.gov.lv/copenhagen
Ambassadør Inga Skujina
Ambassadørens sekretær Inese Buike

Den Danske Ambassade i Letland,
Pils iela 11, Lv-1863 Riga, Letland
Tlf. +371 6722 6210
rixamb@um.dk
www.ambriga.um.dk
Ambassadør Morten Jespersen

Det Danske Kulturinstitut i Riga,
Mukusalas iela 5, LV-1048, Riga, Letland
Tlf +371 25448022
baltics@danishculture.com
Regional Director for the Baltic States
and the Baltic Sea Region
Anna Enemark
ae@danishculture.com

Det Danske Kulturinstitut i København
Vartov, Farvergade 27 L, 2. sal, 1463 Kbh K
Adm. direktør Camilla Mordhorst
Tlf.: +45 5219 5116 mail@danishculture.com

Foreningens hjemmeside: www.danmark-letland.dk
Webmaster: Dita Schultz

Kalender for 2026

17. Jan kl.18	Københavns lettiske kor »In Corde Meo« 15 års jubilæumskoncert i Lutherkirken, Randersgade 5, Østerbro, med gæstekor fra Letland
13. April kl. 14.00	Generalforsamling i kulturhuset Kilden

Kongeparret med præsident Edgars Rinkēvičs

.Musikstuderende Marts Drels fra Letland, som spillede jazz ved Foreningens besøg på ambassaden.